

Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 25.05.1990, sp. zn. 11 Tz 55/90, ECLI:CZ:NS:1990:11.TZ.55.1990.1

Číslo: 39/1991

Právní věta: Potvrzení o ztrátě občanského průkazu je veřejnou listinou, jejíž padělání a pozměňování je chráněno ustanovením § 176 ods. 1 tr. zák. Osvědčuje se jím totožnost osoby, její bydliště, rodné číslo a zapisují se do něho i některé jiné důležité údaje. Odstranění údaje o době platnosti z takového potvrzení však není podstatnou změnou obsahu této veřejné listiny ve smyslu citovaného ustanovení.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 25.05.1990

Spisová značka: 11 Tz 55/90

Číslo rozhodnutí: 39

Číslo sešitu: 4-5

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Listiny veřejné, Padělání a pozměňování veřejné listiny

Předpisy: 140/1961 Sb. § 176

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 39

Potvrzení o ztrátě občanského průkazu je veřejnou listinou, jejíž padělání a pozměňování je chráněno ustanovením § 176 ods. 1 tr. zák. Osvědčuje se jím totožnost osoby, její bydliště, rodné číslo a zapisují se do něho i některé jiné důležité údaje. Odstranění údaje o době platnosti z takového potvrzení však není podstatnou změnou obsahu této veřejné listiny ve smyslu citovaného ustanovení.

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR z 25. května 1990, sp. zn. [11 Tz 55/90](#))

K stížnosti pro porušení zákona podané generálním prokurátorem ČR Nejvyšší soud ČR zrušil rozsudek městského soudu v Praze z 13. 1. 1989 sp. zn. 5 To 314/88 a rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 z 20. 12. 1988 sp. zn. 5 T 143/88 a okresnímu prokurátorovi v Kroměříži přikázal, aby věc projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 4 z 20. prosince 1988 sp. zn. 5 T 143/88 byl obviněný K. M. uznán vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a trestným činem padělání a

pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. a podle § 117 odst. 1 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. byl odsouzen k úhrnnému nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dvacet šest měsíců, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařazen do druhé nápravně výchovné skupiny. Podle § 55 odst. 1 tr. zák. mu byl dále uložen trest propadnutí věci.

K odvolání obviněného K. M. městský soud v Praze rozsudkem z 13. 1. 1989 sp. zn. 5 To 314/88 podle § 258 odst. 1 písm. a), c), odst. 2 tr. ř. zrušil napadený rozsudek ve výroku o vině trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a zároveň ve výroku o trestu a způsobu jeho výkonu. podle § 259 odst. 3 tr. ř. městský soud v Praze sám rozhodl ve věci a uložil obviněnému za trestný čin padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. trest odnětí svobody na jeden rok, pro jehož výkon jej podle § 39a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařadil do druhé nápravně výchovné skupiny. Podle § 259 odst. 1 tr. ř. pak dále rozhodl tak, že trestní věc ve zbývajících částech vrátil soudu prvního stupně, aby ji v rozsahu zrušení znovu projednal a rozhodl.

Obvodní soud pro Prahu 4 pak rozsudkem z 24. listopadu 1989 sp. zn. 5 T 143/88 obviněného K. M. znovu uznal vinným trestným činem spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a uložil mu souhrnný nepodmíněný trest odnětí svobody na 19 měsíců, pro jehož výkon jej podle § 35a odst. 2 písm. b) tr. zák. zařadil do druhé nápravně výchovné skupiny, a dále mu podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. uložil trest propadnutí věci.

Současně byl zrušen výrok o trestu z rozsudku městského soudu v Praze z 13. ledna 1989 sp. zn. 5 To 314/88. Tento rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 nabyl právní moci 12. prosince 1989.

Proti rozsudku městského soudu v Praze z 13. ledna 1989 sp. zn. 5 To 314/88 podal generální prokurátor české republiky dne 9. dubna 1990 ve prospěch obviněného K. M. stížnost pro porušení zákona. V první řadě napadenému rozsudku vytkl, že se nezabýval porušením zákona, ke kterému došlo již v přípravném řízení, kdy byl obviněný trestně stíhán pro skutky, v nichž byly spatřovány trestné činy spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák. a padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., ačkoli v rozporu s ustanovením § 160 odst. 1 tr. ř. pro tyto skutky nebylo zahájeno trestní stíhání. Konečně pak bylo spatřováno porušení zákona v tom, že jak obvodní soud pro Prahu 4, tak i městský soud v Praze shledaly v jednání obviněného K. M. naplnění skutkové podstaty trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., ačkoli zejména po materiální stránce v tomto jednání nebylo možno spatřovat znaky skutkové podstaty citovaného trestného činu. Podle stížnosti pro porušení zákona znečitelnění data pozbytí platnosti v potvrzení o ztrátě občanského průkazu nelze považovat za padělání nebo podstatnou změnu obsahu tohoto potvrzení.

Generální prokurátor České republiky proto navrhl ve stížnosti pro porušení zákona, aby Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že rozsudkem městského soudu v Praze z 13. ledna 1989 sp. zn. 5 To 314/88 byl v neprospěch obviněného K. M. porušen zákon v ustanovení § 254 odst. 1, § 258 odst. 2, § 259 odst. 1, 3 a § 260 tr. ř. a v řízení, jež mu předcházelo, v ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř., § 171 odst. 1 tr. ř. a § 176 odst. 1 tr. zák., aby napadené usnesení spolu s rozsudkem obvodního soudu pro Prahu 4 z 20. prosince 1988 sp. zn. 5 T 143/88 zrušil a aby zrušil též další rozhodnutí obsahově navazující na rozsudek městského soudu v Praze, zejména rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 z 24. listopadu 1989 sp. zn. 5 T 143/88, a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal ve smyslu § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, jež mu předcházelo, a shledal, že zákon byl porušen.

Usnesením vyhledavatele SNB – obvodního oddělení VB v Bystřici pod Hostýnem z 15. května 1988 pod ČVS:VB – 77/1988 bylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání ve věci trestného činu opilství podle § 201 tr. zák., ze kterého byl K. M. důvodně podezřelý, neboť zjištěné skutečnosti

nasvědčovaly tomu, že dne 14. května 1988 ve večerních hodinách potom, co požil alkoholické nápoje, řídil motorové vozidlo BMV státní poznávací značky PEB 89 - 79. Dne 17. května 1988 vydal vyšetřovatel SNB - oddělení vyšetřování VB Kroměříž pod ČVS:VV 96/88 usnesení, že se K. M. podle § 163 odst. 1 tr. ř. stíhá jako obviněný, a to jednak pro skutek, pro který bylo předchozím usnesením vyhledavatele zahájeno podle § 160 odst. 1 tr. ř. trestní stíhání a ve kterém byl spatřován trestný čin opilství podle § 201 tr. zák., jednak též i pro trestný čin spekulace podle § 117 odst. 1 tr. zák., kterého se měl obviněný dopustit tak, že v přesně nezjištěné době převážně v Praze a Olomouci si měl opatřovat postupně dětské modely autíček, letadel, vystřelovací nože, drogistické zboží, samolepicí nálepky apod., vše v hodnotě nejméně 11 000,- Kčs v úmyslu toto zboží se ziskem prodat na burzách v Přerově a Ostravě. Dne 29. června 1988 pak vydal též vyšetřovatel usnesení téhož ČVS, jímž se K. M. stíhá jako obviněný i z trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák., kterého se měl dopustit tím, že v době od 5. dubna 1988 na potvrzení o ztrátě občanského průkazu č. 162903, vydané dne 5. dubna 1988 obvodní správou SNB Praha 4 s platností do 11. května 1988, mechanicky odstranil datum pozbytí platnosti a tento doklad pak užil jako pravý a dále pak v přesně nezjištěnou dobu a na nezjištěném místě na potvrzení o ztrátě občanského průkazu č. 163233, vydaném místním oddělením VB Praha 4 - Bráník dne 27. ledna 1988 s dobou platnosti do 27. března 1988, rovněž mechanicky odstranil měsíc vystavení potvrzení a měsíc pozbytí platnosti potvrzení v úmyslu užít tohoto náhradního dokladu totožnosti jako pravého.

Poněvadž tedy v konkrétním případě byl obviněný K. M. trestně stíhán pro dva samostatné skutky, pro které nebylo podle § 160 odst. 1 tr. ř. zahájeno trestní stíhání, byl již v přípravném řízení porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř., podle něhož nemůže být nikdo stíhán jako obviněný jinak než ze zákonných důvodů a způsobem, který stanoví trestní řád. Trestní stíhání tedy vůbec nemělo probíhat, na obviněného neměla být podávána obžaloba a řízení před soudem se nemělo konat. Všechny orgány trestního řízení, které se předmětnou věcí zabývaly, tedy porušily zákon v ustanovení § 2 odst. 1 tr. ř., městský soud v Praze pak navíc porušil zákon v ustanovení § 254 odst. 1 tr. ř., neboť nesplnil svou revizní povinnost a uvedený nedostatek nezjistil a nevytkl.

Vzhledem k uvedenému zjištění Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem městského soudu v Praze z 13. ledna 1989 sp. zn. 5 To 314/88 a v řízení, jež mu předcházelo, byl v neprospěch obviněného K. M. porušen zákon v ustanoveních § 254 odst. 1 tr. ř. a § 2 odst. 1 tr. ř. Protože zákon byl porušen v neprospěch obviněného, Nejvyšší soud České republiky podle § 269 odst. 2 tr. ř. zrušil napadené rozhodnutí městského soudu v Praze, vadný rozsudek obvodního soudu pro Prahu 4 z 20. prosince 1988 sp. zn. 5 T 143/88 a rovněž i řízení, které těmto rozhodnutím předcházelo. Současně s tím byla zrušena i další rozhodnutí, obsahově na zrušené rozsudky navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo jejich zrušením, pozbyla podkladu, a to včetně rozsudku obvodního soudu pro Prahu 4 z 24. listopadu 1989 sp. zn. 5 T 143/88.

Věc byla přikázána okresnímu prokurátorovi v Kroměříži, který byl v této věci orgánem činným v přípravném řízení, a proto mu bylo uloženo, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Trestní věc se tím dostala do stadia před rozhodnutím o zahájení trestního stíhání podle § 160 odst. 1 tr. ř. a bude na příslušném orgánu přípravného řízení, aby rozhodl, zda jsou splněny podmínky ustanovení § 160 odst. 1 tr. ř., anebo zda v úvahu přichází postup podle § 159 odst. 2 tr. ř. Přitom je vázán právním názorem, který v této věci vyslovil Nejvyšší soud České republiky (§ 270 odst. 4 tr. ř.), a musí též přihlížet k otázce přípustnosti trestního stíhání [srov. zejména ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř.].

Nejvyšší soud České republiky se dále ztotožnil s právním názorem stížnosti pro porušení zákona, týkajícím se naplnění skutkové podstaty trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. Obvodní soud pro Prahu 4 vycházel ze zjištění, že obviněný K. M. v první polovině roku 1988 mechanicky odstranil datum pozbytí platnosti na potvrzení o ztrátě občanského průkazu č. 163233, vydaném místním oddělením VB Praha 4 - Bráník dne 27. ledna 1988 s dobou

platnosti do 27. března 1988, a dále na potvrzení o ztrátě občanského průkazu č. 162903, vydaného dne 5. dubna 1988 obvodní správou SNB Praha 4 s platností do 11. května 1988. Potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu se občanům vydává na základě nařízení ministra vnitra ČSSR č. 8 z 15. dubna 1985 ve znění nařízení č. 10 z 31. listopadu 1988. Jde o veřejnou listinu ve smyslu ustanovení § 176 odst. 1 tr. zák. o trestném činu padělání a pozměňování veřejné listiny (srov. č. 19/1989 sb. rozh. tr.). Osvědčuje se jím totožnost osoby, její bydliště, rodné číslo a podle článku 70 odst. 2 citovaného nařízení ministra vnitra ČSSR se do něho zapisují i jiné důležité údaje, např. o uloženém trestu zákazu pobytu; podmínkou jeho vystavení je i okolnost, že jeho nositel je československý státní občan. Toto potvrzení nahrazuje občanský průkaz do doby jeho vrácení nebo nového vystavení. Z toho vyplývá, že potvrzení o ztrátě občanského průkazu je listinou, kterou vydal státní orgán a zjišťuje se z ní určitý stav, potvrzují se důležité údaje, týkající se totožnosti a dalších osobních dat československého občana. Na rozdíl od toho údaj o konci platnosti této listiny vymezuje nejzazší časovou hranici, zpravidla krátké doby, během níž při ztrátě občanského průkazu občan si může opatřit nový občanský průkaz. Doba platnosti uvedená na potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu není skutečností, která je touto veřejnou listinou osvědčována. Protože za podstatnou změnu veřejné listiny lze považovat jen takovou změnu, která se dotkne podstaty listiny, tj. pozměnění se údaje buď o skutečnostech, které veřejná listina osvědčuje, nebo o orgánu, který ji vydal, nelze mít za to, že by mechanickým odstraněním data platnosti potvrzení o odebrání, ztrátě nebo odcizení občanského průkazu byla po formální stránce naplněna skutková podstata trestného činu padělání a pozměňování veřejné listiny podle § 176 odst. 1 tr. zák. V jednání obviněného, jak z něho obvodní soud vycházel, není dán znak skutkové podstaty citovaného trestného činu „podstatně změnil obsah veřejné listiny“.